

Demokrasinin Lojistiği: Ontario Seçimlerine İçeriden Bakmak

The Logistics of Democracy: An Inside Look at the Ontario Elections

Hilal KARA*

Giriş

Dünyanın politik ve ekonomik dengeleri artık neredeyse günlük değişiyor. Bir sabah uyandığınızda ticaret savaşları konuşuluyor, ertesi gün sınırlar, göç rejimleri, yaptırımlar ya da yeni ittifaklar. Hal böyle olunca politik temsilin en temel araçlarından biri olan seçimler ve seçim organizasyonları da bundan bağımsız ilerlemiyor elbette. Hatta bazen seçimlerin kendisi doğrudan bu kırılmaların sahnesine dönüşüyor. Günümüzün belirsizlik çağında seçimler bazen bir sonuç, bazen bir araç. Bazen toplumsal değişimi tetikleyen bir eşik, bazen de mevcut düzenin kendi meşruiyetini yeniden üretme biçimi. O yüzden seçimleri sadece “kim kazandı?” üzerinden okumak çoğu zaman seçim sistemleri ve lojistiğini anlamakta eksik kalıyor. Asıl mesele bazen neden şimdi seçim yapıldığı, nasıl bir atmosferde organize edildiği ve hangi politik hikâyenin kurulduğunda yatıyor.

Bu yazıda sizleri 27 Şubat 2025 Ontario eyalet seçimlerine götürmek istiyorum. Açıkçası Türkiye’de Kanada seçim sistemi ve seçim operasyonlarının gündelik işleyişine dair pek fazla içerik yok. Halbuki seçim dediğimiz şey yalnızca lider tartışmaları, oy oranları ya da ekranlarda kırmızı-mavi haritalar değil. Aynı zamanda inanılmaz

400

* Dr., Hilal Kara, Queen's University, Office of University Registrar Coordinator, Queen's University, Office of University Registrar, Kingston, ON, Kanada, hilal.kara@queensu.ca, ORCID ID: 0000-0003-1043-469X

Geliş/Submitted: 07.06.2026 | **Kabul/Accepted:** 12.06.2026

Atıf/Cite: Kara, H. (2026). Demokrasinin Lojistiği: Ontario Seçimlerine İçeriden Bakmak. *Publicus*, (5), 400-411.

büyük bir lojistik organizasyon, ciddi bir bürokratik kapasite testi ve çok katmanlı bir koordinasyon süreci.

Bu yazı biraz da o görünmeyen tarafa dair.

Burada anlatacaklarım doğrudan Ontario seçim operasyonunda saha koordinatörü olarak çalıştığım süreçteki deneyimlerime, gözlemlerime ve kişisel okumalarımaya dayanıyor. Dolayısıyla bu metin tamamen dışarıdan bir analiz değil; biraz içeriden gözlem, biraz saha notu, biraz da seçim organizasyonunun arka odalarında dönen gündelik gerçeklikler. Yer yer Ontario ve Kanada seçim sistemiyle ilgili genel bilgiler paylaşacağım, yer yer de operasyonun içinden küçük detaylar aktaracağım. Çünkü seçim gecesi televizyonda gördüğümüz o “demokratik düzen” görüntüsünün arkasında aslında binlerce insanın aynı anda yürüttüğü devasa bir emek ve koordinasyon ağı var.

Ama önce biraz politik atmosfer.

401

2025 Ontario seçimlerini anlamak için Trump’ın ikinci döneminin Kanada üzerindeki etkisini konuşmadan ilerlemek zor. Trump’ın yeniden seçilmesi zaten başlı başına Kuzey Amerika’daki politik dengeleri hareketlendirmişti. Ama özellikle Kanada’yı “Amerika’nın 51. eyaleti” gibi tanımlayan söylemleri Kanada kamuoyunda ciddi bir rahatsızlık yarattı. Bunun üzerine bir de içe kapalı ekonomi ve ticaret savaşları söylemleri eklenince Kanada-Amerika hattındaki gerilim daha görünür hale geldi. Sonuçta Kanada’nın ekonomik yapısı Amerika ile çok güçlü bağlara sahip. Tek kara sınırı Amerika’yla ve ticari ilişkiler olağanüstü yoğun. Tam da bu yüzden “51. eyalet” söylemi yalnızca kaba bir politik çıkış değil, egemenliğe dair sembolik bir müdahale gibi algılandı.

Ontario tarafında ise işler hızla politik bir performansa dönüştü.

Ontario’nun Muhafazakâr Parti lideri (Progressive Conservative Party) Doug Ford, bu atmosferi doğrudan “güçlü Ontario, güçlü Kanada”

söylemi üzerinden okumaya başladı. Bir noktadan sonra seçim yalnızca eyalet siyasetiyle ilgili olmaktan çıkıp Kanada'nın Trump'a karşı politik refleksinin de bir göstergesine dönüştü. Ve Ford tam da bu atmosferde aslında 2026 Haziran'ında yapılması planlanan seçimi erkene çekme çağrısı yaptı.

Aslında erken seçim söylentileri 2024 başından beri vardı. Ama daha çok politik kulis dedikodusu gibi dolaşıyordu. İnsanlar “olabilir”, “muhtemelen deneyecekler” seviyesinde konuşuyordu. Ta ki 23 Ocak 2025'te resmi seçim çağrısı yapılana kadar. Böylece söylenti gerçek oldu.

İşin ilginç kısmı ise ortada klasik anlamda bir hükümet krizi olmamasıydı. Yani düşen bir koalisyon, kilitlenen bir parlamento ya da yönetilemeyen bir kriz yoktu. Daha çok politik momentumu kaybetmeden seçime gitme stratejisi vardı. Bir anlamda seçim, yönetsel bir zorunluluktan çok politik bir pozisyon alma aracına dönüşmüştü.

402

Ve tam bu noktada işin operasyonel tarafı başladı.

Çünkü seçim çağrısı yapıldığı anda binlerce insan için saat işlemeye başlıyor. Birkaç hafta içerisinde işe alımların yapılması, eğitimlerin organize edilmesi, seçim ofislerinin kurulması, teknolojik altyapının hazırlanması, yüz binlerce materyalin hareket etmesi ve bütün bunların aynı anda çalışır hale gelmesi gerekiyor.

Ontario Seçim Sistemi ve Operasyonel Yapı

Kanada'nın her eyaletinde seçim süreçlerini yöneten bağımsız seçim kurumları bulunuyor. Bu yapılar eyalet meclisleri tarafından yetkilendirilse ve bütçelendirilse de, temel olarak politik bağımsızlık ve kurumsal özerklik prensipleri üzerine kurulular. Dolayısıyla seçim organizasyonlarının yalnızca teknik olarak değil, kamusal güven açısından da tarafsız görünmesi oldukça önemli. Bu nedenle çalışanların herhangi bir siyasi partiyle doğrudan bağlantısının

bulunmaması temel işe alım kriterlerinden biri olarak değerlendiriliyor.

Kanada'nın 10 eyaleti ve 3 bölgesinin her birinde seçim süreçlerini yöneten bağımsız seçim kurumları bulunuyor. Bu kurumların yıl boyunca çalışan kalıcı ekipleri olsa da, seçim çağrısıyla birlikte yapı çok daha büyük ölçekli ve geçici bir organizasyona dönüşüyor. Özellikle 2025 itibarıyla 16 milyondan fazla nüfusa sahip olan ve Kanada'nın en kalabalık eyaleti konumundaki Ontario'da seçim organize etmek, yalnızca sandık kurmaktan ibaret değil; kısa süre içerisinde binlerce çalışanın işe alındığı, milyonlarca seçmene hizmet verecek altyapının kurulduğu ve eyalet geneline yayılan devasa bir kamu operasyonunun ayağa kaldırılması anlamına geliyor. Bu yönüyle seçim dönemi, devletin gündelik kapasitesinin geçici olarak genişlediği ve kamu yönetiminin en yoğun sınavlarından birinin verildiği dönemlerden biri olarak görülebilir.

Ontario'da seçim sistemi "dar bölge" esasına dayanıyor. Eyalet toplamda 124 seçim bölgesine ayrılmış durumda ve her bölge kendi milletvekilini seçiyor. Sistemin mantığı oldukça basit: Bir seçim bölgesinde en fazla oyu alan aday, oy oranı yüzde 50'ye ulaşmasa bile seçimi kazanmış kabul ediliyor ve Ontario Eyalet Parlamentosu'nda görev almaya hak kazanıyor. Dolayısıyla önemli olan mutlak çoğunluk değil, diğer adaylardan daha fazla oy almak. Seçim sonunda belirlenen 124 milletvekili ise Ontario eyalet meclisinin yapısını oluşturuyor.

Doug Ford'un 23 Ocak 2025'te yaptığı erken seçim çağrısıyla birlikte Ontario'da seçim dönemi başlamış oldu. Ama asil resmi başlangıç 29 Ocak 2025'te seçim emrinin (writs of election) imzalanmasıydı. Bu tarihle birlikte Ontario genelindeki seçim organizasyonu resmen aktive edildi ve yalnızca 29 günlük resmi seçim dönemi başlamış oldu. Bu kısa süre içerisinde eyalet genelindeki 124 seçim bölgesinde yaklaşık 55.000 seçim çalışanın işe alınması, eğitilmesi ve göreve hazır hale

getirilmesi gerekiyordu. Bunun yanında 7.537 seçim lokasyonunun belirlenmesi, uygun alanların kiralanması, erişilebilirlik ve teknik gerekliliklerinin değerlendirilmesi ve oy verme sürecine hazır hale getirilmesi de aynı anda yürütülen kapsamlı ve oldukça karmaşık süreçlerin bir parçasıydı.

Dışarıdan bakıldığında birkaç haftalık sıradan bir seçim organizasyonu gibi görünen bu dönem, içeride aslında devasa bir lojistik, insan kaynağı ve kapsamlı bir koordinasyon, kamu kaynağının mobilize edilmesi anlamına geliyor. Çünkü seçim çağrısının yapıldığı andan itibaren sistemin yalnızca politik olarak değil, fiziksel ve yönetsel olarak da tamamen çalışır hale gelmesi gerekiyor.

Bu organizasyonun yereldeki temel aktörleri ise seçim amiri (Returning Officer) adı verilen bölgesel yöneticiler. Seçim amirleri, bir anlamda Elections Ontario'nun seçim bölgelerindeki temsilcileri gibi düşünülebilir. Ancak bu rol yalnızca teknik bir yöneticilik pozisyonundan ibaret değil. Özellikle Ontario gibi hem nüfus yoğunluğu hem de coğrafi çeşitlilik açısından oldukça farklı dinamikler barındıran bir eyalette, Seçim amirlerinin yerel topluluklarla kurduğu ilişkiler, bölgesel ihtiyaçları tanınması ve kriz yönetimi becerileri büyük önem taşıyor.

Seçim amirlerinin temel sorumlulukları oldukça geniş bir alanı kapsıyor. Seçim kampanyalarının yasal çerçeve ve tarafsızlık ilkelerine uygun biçimde yürütülmesini denetlemekten, seçim operasyonunun insan kaynağı ve lojistik süreçlerini yönetmeye kadar birçok kritik görev bu pozisyonun sorumluluğunda. Aynı zamanda seçim çalışanlarının işe alınması ve eğitilmesi, oy verme lokasyonlarının belirlenmesi, bu alanların erişilebilirlik standartlarına uygun hale getirilmesi ve seçim sürecinin güvenilir biçimde yürütülmesinin sağlanması da Seçim amirlerinin görevleri arasında yer alıyor. Bunun

yanında her seçim bölgesine ayrılan bütçenin etkili ve sürdürülebilir biçimde kullanılması da operasyonun önemli parçalarından biri.

Kısacası Seçim amirleri yalnızca seçim günü sandık kuran yöneticiler değil; seçim sürecinin yereldeki operasyonel omurgasını oluşturan, aynı anda hem kamu yöneticisi hem kriz koordinatörü hem de organizasyon yöneticisi olarak çalışan aktörler.

Seçim amirleri, seçim çağrısından bağımsız şekilde, eyalet meclisi tarafından atanıyorlar ve görev süreleri yaklaşık 10 yılı bulabiliyor. Bu durum seçim organizasyonunda kurumsal hafızanın korunması açısından önemli görülüyor.

Pozisyon için aranan kriterler arasında Kanada vatandaşı olmak, güçlü yöneticilik deneyimine sahip olmak, ilgili seçim bölgesinde güçlü yerel bağlantılar kurabilmek ve özellikle Fransızca konuşulan bölgelerde Fransızca yeterliliğine sahip olmak gibi şartlar bulunuyor. Çünkü seçim organizasyonu yalnızca prosedür yönetmek değil; aynı zamanda çok farklı topluluklarla güven ilişkisi kurabilmek anlamına geliyor.

Seçim amirleri için seçim emrinin verilmesiyle birlikte devasa bir organizasyon süreci başlamış oluyor. Kanada'daki seçim sistemi Türkiye'de alışık olunan "tek gün oy verme" modelinden farklı işliyor. Ontario'da seçimler yalnızca seçim gününden ibaret değil; "advance polling" adı verilen erken oy verme sistemi de bulunuyor. Bu uygulamanın temel amacı, çalışma saatleri, bakım yükümlülükleri ya da gündelik hayatın farklı sorumlulukları nedeniyle seçim günü oy kullanamayabilecek seçmenlerin sürece katılımını artırmak.

Normal şartlarda advance poll dönemi daha uzun sürse de 2025 erken seçiminde sıkışık seçim takvimi nedeniyle bu süre yalnızca üç güne indirildi. Böylece çok kısa bir zaman içerisinde toplum merkezleri, dini mekanlar, okullar ve çeşitli kamusal alanlar hızla geçici oy verme merkezlerine dönüştürüldü. Aslında seçim çağrısıyla birlikte Ontario genelinde adeta geçici bir demokratik altyapı kurulmaya başlandı.

Ancak bu 29 günlük süreç yalnızca oy verme merkezlerinin hazırlanmasından ibaret değildi. Aynı anda insan kaynağı organizasyonu, lojistik koordinasyon, aday başvurularının değerlendirilmesi, seçim kampanyalarının yürütülmesi ve milyonlarca seçim materyalinin dağıtımı gibi birçok süreç paralel biçimde ilerliyordu.

Seçim amirlerinin önemli görevlerinden biri de aday başvurularının seçim yasalarına uygun biçimde yürütüldüğünü denetlemektir. Ontario genelinde toplam 768 aday başvurusu işlendi ve aday listelerinin kesinleşmesinin ardından milyonlarca oy pusulası çok kısa süre içerisinde basılıp dağıtıldı. Yalnızca üç gün içerisinde 13.2 milyon oy pusulasının basılması ve Ontario'daki 124 seçim bölgesine ulaştırılması gerekiyordu. Bu nedenle seçim organizasyonu yalnızca politik bir süreç değil; aynı zamanda zamanla yarışan çok katmanlı bir kamu operasyonu olarak işliyordu.

406

Seçim gününe, yani seçim takvimindeki adıyla Day 0'ya kadar geçen süreçte inanılmaz bir iş gücü mobilizasyonu yaşandı. Hem Elections Ontario genel merkezinde hem de 124 seçim bölgesindeki yerel seçim ofislerinde haftada altı gün çalışma düzenine geçildi; birçok ekip için gece vardiyaları olağan hale geldi ve günlük çalışma süreleri çoğu zaman 12 saatin üzerine çıktı. Özellikle erken seçim kararıyla birlikte genel merkezde çok kısa bir süre içerisinde yüzlerce sözleşmeli ve yarı zamanlı personel işe alınarak eğitimleri tamamlandı. Kurumun merkez kadrosu seçim öncesi dönemde yaklaşık yüzde 150 büyüdü. Bu açıdan bakıldığında seçim hazırlıkları, devletin kriz ve belirsizlik anlarında nasıl hızla genişleyebildiğini gösteren dikkat çekici bir yönetsel örgütlenme örneği sunuyordu.

Normal koşullarda Ontario seçimlerinin Haziran ayında yapılması beklenirken, yaklaşık 100 yıl sonra ilk kez kış koşullarında gerçekleşen bir seçim organizasyonu yürütülüyordu. Özellikle Ontario'nun kuzey

bölgelerinde sert hava koşulları lojistik süreçleri zorlaştırdı; ulaşım, oy verme lokasyonlarının hazırlanması ve personel mobilizasyonu açısından önemli aksaklık riskleri ortaya çıktı. Bu nedenle genel merkez ile saha ekipleri arasındaki koordinasyon her zamankinden daha kritik hale geldi. İhtiyaç duyan bölgelere kaynak aktarımı konusunda daha fazla esneklik tanındı ve birçok karar günlük gelişen koşullara göre yeniden şekillendirildi. Açıkçası bu seçim, kamu kurumlarının belirsizlik ve hızla değişen koşullar karşısında nasıl tepki verdiğini yakından gözlemleme fırsatı sundu.

Seçim gününe yaklaşılrken operasyonel hazırlıklar daha da yoğunlaştı. Seçimden birkaç gün önce personele kapsamlı simülasyon eğitimleri verildi. Bu eğitimlerin amacı yalnızca prosedürleri hatırlatmak değil, aynı zamanda seçim günü ortaya çıkabilecek teknik sorunlara karşı sistemin dayanıklılığını test etmektir. Oyların sayımı ve sonuçların dijital sistemlere aktarılması sırasında yaşanabilecek aksaklıklar için farklı senaryolar çalışıldı. Nitekim test süreçlerinde, sonuç aktarım sistemlerinde zaman zaman yavaşlamalar yaşansa da gerekli iyileştirmeler hızla yapılarak seçim gününe hazır hale gelindi.

Ontario seçimlerinde oy verme işlemi yalnızca seçim günüyle sınırlı olmadığı için sonuçların açıklanma süreci de oldukça hızlı ilerliyor. Advance poll uygulamaları ve bazı lokasyonlarda kullanılan elektronik sayım teknolojileri sayesinde oy verme merkezleri saat 21.00'de kapandıktan kısa bir süre sonra ilk sonuçlar sisteme düşmeye başlıyor. Çoğu seçim bölgesinde saat 21.10 civarında ilk tablo ortaya çıkarken, kamuoyunda sonuçların mümkün olan en kısa sürede açıklanması yönünde güçlü bir beklenti bulunuyor. Bunun temel nedenlerinden biri, geciken sonuçların seçim güvenliğine ilişkin gereksiz soru işaretleri yaratabileceği düşüncesi. Bu nedenle seçim gecesi adeta zamana karşı yürütülen büyük bir koordinasyon operasyonuna dönüşüyor ve sonuçların büyük bölümünün saat 22.00-22.30 arasında kamuoyuyla paylaşılması hedefleniyor.

Ben seçim gecesinde genel merkezde Niagara bölgesinin sonuç koordinasyonundan sorumlu ekipte görev aldım. Daha doğrusu genel merkez ile saha arasında bir köprü işlevi gördüm. Seçim bölgelerinden gelen anlık güncellemeleri takip ediyor, ortaya çıkabilecek teknik ya da operasyonel sorunları ilgili ekiplerle değerlendiriyor ve gerekli kararların hızlı biçimde alınmasına destek veriyordum. Seçim gecesi televizyon ekranlarında yalnızca sonuçlar görünse de, perde arkasında yüzlerce kişinin aynı anda veri akışını doğruladığı, sorun çözdüğü ve sistemin kesintisiz çalışmasını sağlamaya çalıştığı oldukça yoğun bir operasyon yürütülüyordu.

Yoğun ve oldukça sıra dışı bir seçim sürecinin ardından Ontario seçmenlerinin yüzde 45,4'ü sandığa gitti. Seçim sonucunda Doug Ford liderliğindeki Progressive Conservative Party oyların yaklaşık yüzde 40'ını alarak 124 sandalyeli eyalet meclisinde 83 koltuk kazandı ve bir dönem daha iktidarını sürdürme hakkı elde etti. Liberal Parti ise oyların yaklaşık yüzde 23'ünü almasına rağmen yalnızca 31 sandalye kazanabildi. Bu sonuç aynı zamanda Ontario'nun dar bölge seçim sisteminin yarattığı temsil dinamiklerini bir kez daha görünür kıldı; oy oranları ile sandalye dağılımı arasındaki fark seçim sonrası tartışmaların önemli başlıklarından biri oldu.

Yaklaşık 189 milyon Kanada dolarına mal olan seçim, politik sonuçları açısından kimi çevrelerce statükonun yeniden onaylanması olarak değerlendirilse de benim açımdan asıl dikkat çekici olan tarafı başka bir yerde yatıyordu. Bu seçim, yalnızca kimin kazandığının değil, devletin belirsizlik, zaman baskısı ve kriz koşulları altında nasıl hareket ettiğinin de hikâyesiydi.

Erken seçim kararıyla birlikte yalnızca birkaç hafta içerisinde on binlerce kişinin işe alınması, binlerce oy verme merkezinin hazırlanması, milyonlarca seçmenin bilgilendirilmesi ve tüm bunların Ontario'nun zorlu kış koşullarında gerçekleştirilmesi gerekti. Bu

nedenle 2025 Ontario seçimi, politik sonuçlarının ötesinde, kamu kurumlarının ani değişen koşullara nasıl uyum sağladığını gösteren önemli bir vaka olarak da okunabilir.

Belki de bu seçimden geriye kalan en önemli soru, kimin kazandığından çok, böylesine büyük bir demokratik organizasyonun yalnızca 35 gün içerisinde nasıl ayağa kaldırılabilmiştir. Çünkü seçim gecesi açıklanan sonuçların arkasında, görünmeyen ama son derece karmaşık bir lojistik, koordinasyon ve kamu yönetimi hikâyesi bulunuyordu.

Son Söz

Bu yazıyı kaleme alırken beni en çok düşündüren şeylerden biri, Ontario’da yaşanan seçim tartışmalarının dünyanın birçok yerindeki demokratik tartışmalarla ne kadar benzeştiği oldu. Elbette her ülkenin siyasi kültürü, seçim sistemi ve kurumsal yapısı farklı. Ancak ölçekler ve bağlamlar değişse de aynı temel sorular tekrar tekrar karşımıza çıkıyor: Seçimler neyi temsil ediyor? Demokratik meşruiyetin kaynağı olarak hâlâ aynı anlamı taşıyorlar mı? Ve belki de en önemlisi, seçimler bir amaç mı yoksa giderek daha fazla araçsallaştırılan bir yönetim mekanizması mı?

Bu sorular özellikle son dönemde Türkiye’de yaşanan gelişmeleri düşündüğümüzde daha da anlam kazanıyor. Son aylarda tanık olduğumuz, seçilmiş aktörlere ve parti yönetimlerine yönelik çeşitli müdahaleler, yalnızca hukuki ya da siyasi tartışmalar yaratmıyor; aynı zamanda seçimlerin anlamına ilişkin daha temel bir sorgulamayı da beraberinde getiriyor. Bir seçim yalnızca sandığın kurulmasıyla mı gerçekleşmiş sayılır, yoksa seçmenin iradesinin seçim sonrasında da korunabilmesi mi demokratik sürecin asıl ölçütüdür? Bu soruların yanıtları giderek daha fazla önem kazanıyor.

Ontario seçimlerinde çalışırken şunu da fark ettim: Demokrasi çoğu zaman oy verme anı üzerinden konuşuluyor, ancak seçimlerin kendisi

giderek daha karmaşık organizasyonlara dönüşüyor. Erken seçimler, değişen siyasi dengeler, yanlış bilgilendirme kampanyaları, yapay zeka, teknolojik dönüşüm ve artan kamusal beklentiler seçim yönetim mekanizmalarını her zamankinden daha fazla zorluyor. Bir zamanlar istisna olarak görülen erken seçimler birçok ülkede daha sık yaşanırken, seçim kurumlarından da her koşulda hazır olmaları bekleniyor.

Belki de önümüzdeki yıllarda yalnızca seçim sonuçlarını değil, seçimlerin nasıl organize edildiğini, hangi koşullarda gerçekleştirildiğini ve seçim kurumlarının nasıl bir dönüşüm geçirdiğini daha fazla tartışacağız. Çünkü belirsizliğin giderek norm haline geldiği bir dünyada, dört yıllık öngörülebilir seçim döngülerinin yerini daha esnek, daha kırılgan ve daha karmaşık süreçler alıyor gibi görünüyor.

Ontario'nun 2025 erken seçimi bana yalnızca bir seçim organizasyonunun nasıl işlediğini değil, devletlerin belirsizlik karşısında nasıl hareket edebildiğini de gösterdi. Belki de bu yazının asıl meselesi buydu. Sandığın kendisinden çok, sandığın kurulabilmesini mümkün kılan görünmez emek, koordinasyon ve kurumsal kapasiteyi anlamaya çalışmak.

Demokrasinin geleceğinin nereye evrileceğini hep birlikte göreceğiz. Ancak görünen o ki, seçimlerin anlamına, sınırlarına ve giderek karmaşıklaşan demokrasinin lojistiğine dair tartışmalar önümüzdeki yıllarda daha da merkezi bir yere oturacak.

YAZAR BEYANI

Araştırma ve Yayın Etiği Beyanı

Bu çalışma bilimsel araştırma ve yayın etiği kurallarına uygun olarak hazırlanmıştır.

Etik Kurul Onayı

Bu araştırma için Etik Kurul Onayı gerekmemektedir.

Yazar Katkıları

Hilal KARA: % 100

Çıkar Çatışması

Yazarlar açısından ya da üçüncü taraflar açısından çalışmadan kaynaklı çıkar çatışması bulunmamaktadır.